

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII

PL ISSN 0023-5903

KWARTALNIK HISTORYCZNY

Rocznik XCV

Nr 4

WARSZAWA 1989

<http://rcin.org.pl>

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII

KWARTALNIK HISTORYCZNY

Założony przez Xawerego Liskego
w 1887 roku

ROCZNIK XCV
1988

4

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE
WARSZAWA - POZNAŃ 1989

KOMITET REDAKCYJNY

Jacek Banaszekiewicz (sekretarz), Witold Biegański, Marian Biskup, Andrzej Brożek, Adam Galos, Antoni Gąsiorowski, Aleksander Gieysztor, Mieczysław Jaworski, Jerzy Jedlicki, Tadeusz Jędruszcak, Irena Koberdowa, Czesław Madajczyk, Jerzy Maternicki, Jerzy Michalski (redaktor), Edward Potkowski, Henryk Samsonowicz, Monika Senkowska-Gluck (zastępca redaktora), Andrzej Skrzypek (zastępca redaktora), Witold Stankiewicz, Jacek Staszewski, Józef R. Szaflik, Jerzy Topolski, Stanisław Trawkowski, Lech Trzeciakowski, Roman Wapiński, Andrzej Wyczański, Marian Wojciechowski, Jerzy Wyrozumski, Zygmunt Zieliński

ADRES REDAKCJI

Instytut Historii PAN
00-272 Warszawa, Rynek Starego Miasta 29/31, tel. 31-02-61

WYKAZ AUTORÓW

- Gyöngy Györffy — doktor nauk historycznych, doradca naukowy w Instytucie Historii Węgierskiej Akademii Nauk,
- György Székely — członek Akademii, profesor Uniwersytetu im. Eötvös Loránda,
- Jenő Szücs — doktor nauk historycznych, kierownik działu w Instytucie Historii Węgierskiej Akademii Nauk,
- László Makkai — członek Akademii, doradca naukowy w Instytucie Historii Węgierskiej Akademii Nauk,
- Domokos Kosáry — członek Akademii, pracownik naukowy Instytutu Historii Węgierskiej Akademii Nauk,
- Emil Niederhauser — członek Akademii, wicedyrektor Instytutu Historii Węgierskiej Akademii Nauk,
- Pál Zsigmond Pach — członek Akademii, pracownik naukowy Instytutu Historii Węgierskiej Akademii Nauk,
- Tibor Hajdu — doktor nauk historycznych, samodzielny pracownik naukowy w Instytucie Historii Węgierskiej Akademii Nauk,
- György Ránki — członek Akademii, dyrektor Instytutu Historii Węgierskiej Akademii Nauk,
- Zsuzsa L. Nagy — doktor nauk historycznych, samodzielny pracownik naukowy w Instytucie Historii Węgierskiej Akademii Nauk,
- Gyula Juhász — członek Akademii, dyrektor Biblioteki im. Széchényiego,
- Katalin Szokolay — kandydat nauk historycznych, profesor w Wyższej Szkole Węgierskiej Socjalistycznej Partii Robotniczej,
- Iván T. Berend — członek Akademii, prezes Węgierskiej Akademii Nauk.

СОДЕРЖАНИЕ

Гьерги Гьерффи — Контакты Польши и Венгрий на пороге создания Государств	5
Гьерги Шекели — Венгерские государственные символы в средневековью и их связи с Византией	21
Ено Шуч — Лекция праистории Венгрии в Геста Хунгарорум Шимона Кезаего	35
Ляшло Маккай — Речсполита шляхеца и кальвинска теокрамия в XVI вековой Польше и Венгрии	63
Домокос Кошари — Политические стремления дворянства в Венгрии в конце XVIII века	81
Емил Нидерхаузер — Исторические школы а политика в Восточной Европе до 1945 г.	103
Паль Зигмонд Пах — Национальное розвите, национальное создание	135
Тибор Хайду — Последствие численного роста интеллигенции до и после Первой Мировой Войны	155
Гьерги Ранки — Государство и общество в Центрально-Восточной Европе в межвоенный период	179
Зуза Л. Нодзь — Либеральная оппозиция в Венгрии во время регенции Миклеша Хорти	195
Гюля Юхас — Волна варварства. Венгерские творческие круги и еврейский вопрос в 1938 - 1944 гг.	213
Каталин Шокляй — Венгерские контакты правительства Ген. Сикорского (1939 -1941) в освещении дипломатических документов	235
Иван Т. Беренд — Прошедшие сорок лет в истории Венгрии	257

TABLE DES MATIÈRES

György Györfly — Les contacts entre la Pologne et la Hongrie à l'époque de la formation de ces Etats	5
György Székely — Les symboles d'Etat hongrois au Moyen Age, leurs relations avec Byzance et leurs valeurs idéales	21
Jenő Szűcs — Exposition de la préhistoire de la Hongrie dans les Gesta Hungarorum de Simon Kezai (1282 - 1285)	35
László Makкаи — République nobiliaire et théocratie calviniste en Pologne et en Hongrie au XVI ^e siècle	63
Domokos Kosáry — Les tendances politiques de la noblesse éclairée en Hongrie à la fin du XVIII ^e siècle	81
Emil Niederhauser — Les écoles historiographiques et la politique en Europe de l'Est jusqu'au 1945 an	103
Pál Zsigmond Pach — Le développement national, la conscience nationale .	135
Tibor Hajdu — Les conséquences du développement numérique de l'intelligentsia avant et après la première guerre mondiale	155
György Ránki — L'Etat et la société en Europe centrale et orientale entre les deux guerres mondiales	179
Zsuzsa L. Nagy — L'opposition libérale en Hongrie aux temps de la régence de Miklós Horthy	195
Gyula Juhasz — La vague de barbarie. Les milieux intellectuels hongrois et la question juive dans les années 1938 - 1944	213
Katalin Szokolay — Les contacts hongrois du gouvernement du général Sikorski à la lumière des documents diplomatiques	235
Iván T. Berend — Les dernières quarante années dans l'histoire de la Hongrie	257

SPIS TREŚCI

György Györffy — Kontakty Polski i Węgier w dobie tworzenia się obu państw	5
György Székely — Węgierskie symbole państwowe w dobie średniowiecza, ich związki z Bizancjum oraz wartości ideowe	21
Jenő Szücs — Wykład pradziejów węgierskich w <i>Gesta Hungarorum</i> Symona Kézaiego (1282 - 1285)	35
László Makkai — Rzeczpospolita szlachecka a teokracja kalwińska w XVI-wiecznej Polsce i na Węgrzech	63
Domokos Kosáry — Dążenia polityczne oświeconej szlachty na Węgrzech u schyłku XVIII stulecia	81
Emil Niederauser — Szkoły historyczne a polityka w Europie Wschodniej do 1945 r.	103
Pál Zsigmond Pach — Rozwój narodowy, świadomość narodowa	135
Tibor Hajdu — Konsekwencje wzrostu liczbowej inteligencji przed i po pierwszej wojnie światowej	155
György Ránki — Państwo i społeczeństwo w Europie Środkowo-Wschodniej w okresie międzywojennym	179
Zsuzsa L. Nagy — Opozycja liberalna na Węgrzech za czasów regencji Miklósa Horthyego	195
Gyula Juhász — Fala barbarzyństwa. Węgierskie środowiska twórcze a kwestie żydowskie w latach 1938 - 1944	213
Katalin Szokolay — Węgierskie kontakty rządu gen. Sikorskiego (1939 - 1941) w świetle dokumentów dyplomatycznych	235
Iván T. Berend — Minione czterdzieści lat w historii Węgier	257

ZAWIADOMIENIE

Wobec przerwienia przez władze Polskiej Akademii Nauk na Instytut Historii kosztów wydawanych przezeń publikacji bez przekazania wystarczających na ten cel funduszy, dyrekcja Instytutu Historii zmuszona była podjąć decyzję o zredukowaniu o połowę objętości „Kwartalnika Historycznego”, podobnie jak i pozostałych wydawanych przez Instytut czasopism. Z przykrością więc zawiadamiamy czytelników, że znajdujące się w druku numery 1 i 2 rocznika XCVI „Kwartalnika Historycznego” za 1989 r. ukażą się jako numery 1 - 2 i 3 - 4.

Redakcja
„Kwartalnika Historycznego”

SPROSTOWANIE

W numerze 3/88 „Kwartalnika Historycznego” w dziale Przeglądy — Polemiki — Propozycje, omyłkowo wydrukowano imię Autora artykułu pt. *Kilka uwag o handlu polsko-tureckim XVI w.* Powinno być Dariusz Kołodziejczyk. Autora i Czytelników przepraszamy.

Redakcja
„Kwartalnika Historycznego”

**PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO
NAUKOWE
ODDZIAŁ W POZNANIU**

Nakład 3050+160 egz. Ark. wyd.
22,5. Ark. druk. 17,75+0,5 ark.
wkł. Papier druk. sat. kl. III,
80 g. Oddano do składania w lu-
tym 1989 r. Podpisano do druku
i druk ukończono w listopadzie
1989 r. Zam. nr 236/89. K-11/599.

**DRUKARNIA UNIWERSYTETU
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU**

KWARTALNIK HISTORYCZNY

Warunki prenumeraty:

Prenumeratorzy indywidualni, instytucje i zakłady pracy zamawiają prenumeratę w Oddziałach RSW „Prasa-Książka-Ruch” właściwych dla miejsca zamieszkania lub siedziby prenumeratora.

Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje RSW „Prasa—Książka—Ruch”, Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa, konto PBK XIII Oddział Warszawa 370044-1195-139-11.

Cena prenumeraty na rok 1989

— półrocznej — zł 700,—

— rocznej — zł 1400,—

Prenumerata ze zleceniem wysyłki za granicę pocztą zwykłą jest droższa od prenumeraty krajowej o 50% dla zleceniodawców indywidualnych i o 100% dla zlecających instytucji i zakładów.

Na życzenie prenumeratora dostawa może odbywać się drogą lotniczą; koszty dostawy lotniczej w pełni pokrywa prenumerator

Terminy przyjmowania prenumeraty:

— I półr. i cały rok następny

— na kraj do 10 XI.

— na zagranicę do 31 X.

— na pozostałe okresy prenumeraty:

do 1-go dnia każdego m-ca poprzedzającego okres prenumeraty roku bieżącego.

Bieżące i archiwalne numery można nabyć lub zamówić we Wzorcowni Ośrodka Rozpowszechniania Wydawnictw Naukowych PAN, Pałac Kultury i Nauki, 60-901 Warszawa.

Subscription orders for all the magazines published in Poland available through the local press distributors or directly

through the

Foreign Trade Enterprise

ARS POLONA

00-068 Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7, Poland

Our bankers:

BANK HANDLOWY WARSZAWA S.A.